

ZPRÁVY

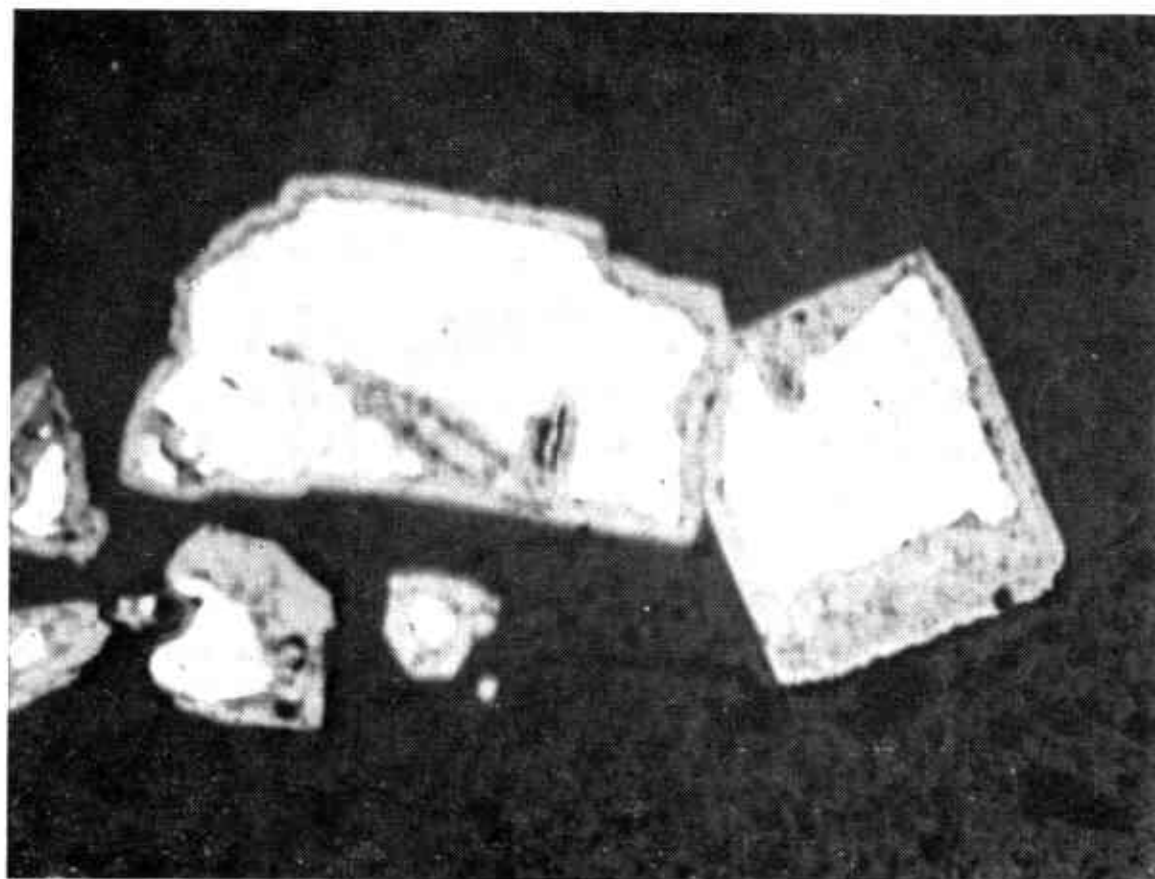
VLASTIVĚDNÉHO ÚSTAVU V OLOMOUCI

199

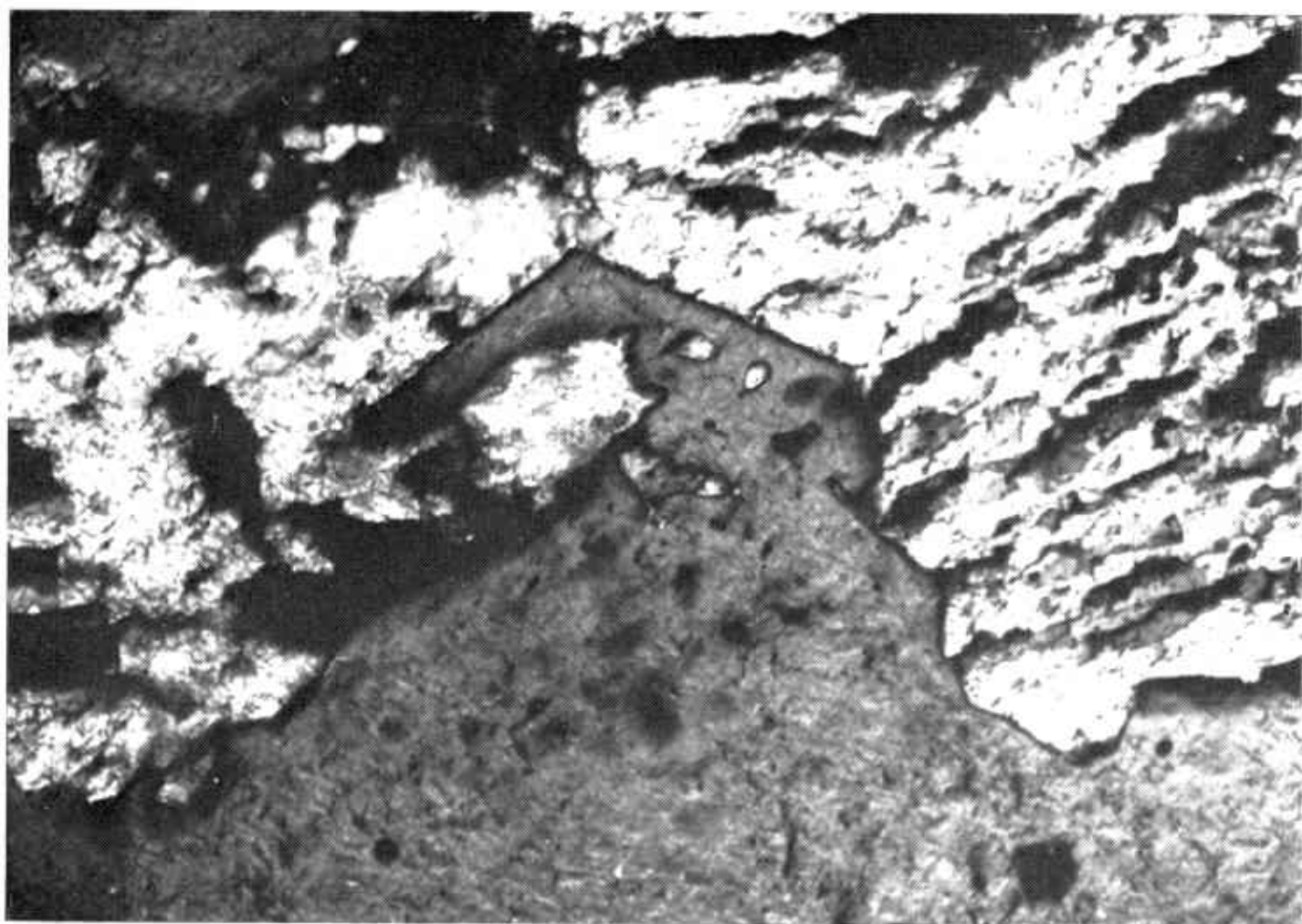

1979

Obr. 1.

Obr. 2.

Jaroslav Starý

FAUNISTICKÉ POZNÁMKY O DRUZÍCH ČELEDI LIMONIIDAE (DIPTERA) Z ČESKOSLOVENSKA

V předkládaném příspěvku jsou zveřejněny některé faunisticky zajímavé údaje o druzích čeledi *Limoniidae* (Diptera) z Československa, získané vlastním výzkumem v terénu a rozšířené o výsledky determinace materiálu jiných sběratelů. Většinou se jedná o druhy, jejichž nálezy představují první údaj o výskytu v některé z hlavních oblastí ČSSR (Čechy, Morava, Slovensko) a doplňují tak data pro připravovaný soupis československých zástupců této čeledi dvoukřídleho hmyzu. Mnohde je citován i další materiál z oblasti, odkud byl příslušný druh již prokázán a publikačně zaznamenán, čímž jsou upřesněny znalosti o jeho rozšíření v rámci daného území na základě dokladů z nových lokalit.

Z celkového počtu 35 uvedených druhů je 17 druhů nových pro Čechy, 2 pro Moravu a 6 pro Slovensko. 1 druh byl poprvé zjištěn současně v Čechách a na Moravě. Údaje o zbývajících 9 druzích představují potvrzení jejich výskytu v příslušné oblasti, známého zatím pouze na základě starších a dokladovým materiálem nepodložených literárních údajů. Uvedené počty souvisí s intenzitou dosavadního faunistického výzkumu v příslušné oblasti spíše nepřímou úměrně. Z Čech, jejichž fauna čeledi *Limoniidae* je dosud nejméně známa, mohlo být proto na základě početně poměrně málo rozsáhlého materiálu zaznamenáno nejvíce faunistických novinek. Moravský materiál vykazoval naproti tomu vzhledem k relativně nejlepším prozkoumanosti tohoto území nejmenší počet nových nálezů.

U každého druhu je uvedena základní synonymika zároveň s citacemi dalších taxonomicky důležitých prací. Dále následují údaje o celkovém rozšíření druhu se zvláštním zřetelem na území ČSSR, doplněné o odkazy na příslušné literární prameny. Závěrem je citován studovaný materiál.

Kromě vlastních sběrů jsem měl možnost studovat další exempláře, které mi dodali V. Elsner (Gottwaldov), dr. J. Olejníček (České Budějovice), dr. P. Pokorný (Mikulov), doc. dr. R. Rozkošný, CSc. (Brno) a dr. J. Vaňhara (Brno). Dr. S. Ošmera a Ing. K. Spitzer, CSc. (České Budějovice) mi dali k dispozici materiál čeledi *Limoniidae* ze světelných lapačů instalovaných v oblasti Šumavy. Doc. dr. J. Slípka, CSc., mi poskytl exempláře ze sběrů prof. Kramáře. Všem jmenovaným patří můj upřímný dík.

Ula (Ula) mollissima Haliday

Ula mollissima Haliday, 1833, Ent. Mag., 1:153.

Gonomyia inconclusa Walker, 1856, Ins. Brit., 3:299.

Ula crassicauda Agrell, 1945, Opusc. Ent., 10:26, Fig. 3a-b (gen. ♂, ♀).

Ula crassicauda; Tjeder, 1959, Opusc. Ent., 24:8, Fig. 42 (gen. ♂), 46–47 (gen. ♀).

Ula mollissima; Hutson & Vane—Wright, 1969, Ent. Gaz., 20:245, Fig. 2 (gen. ♂), 4, 6 (gen. ♀).

Druh je znám z řady zemí Evropy a byl nedávno zjištěn i na Moravě (STARÝ, 1969; STARÝ & MARTINOVSKÝ, 1969). Nový pro Slovensko.

Slovensko: Belanské Tatry, Tatranská kotlina, údolí Belé (750 m), 6. IX. 1977, 1 ♂ (Starý); Slovenský kras, Drienovec, 26. V. 1978, 1 ♂ (Starý).

Ula (Ula) sylvatica (Meigen)

Limnobia sylvatica Meigen, 1818, Syst. Besch. 1:132.

Limnobia vagans Walker, 1848, List Dipt. Brit. Mus., 1:43.

Ula sylvatica; Tjeder, 1959, Opusc. Ent., 24:8, Fig. 43 (gen. ♂), 48–49 (gen. ♀).

Ula sylvatica; Hutson & Vane—Wright, 1969, Ent. Gaz., 20:245, Fig. 1 (gen. ♂), 3, 5 (gen. ♀).

Druh je v Evropě všeobecně rozšířen a byl hlášen též ze Sibiře a jižního Sachalinu (SAVČENKO & KRIVOLUCKAJA, 1976). V Československu byl již zaznamenán ze všech hlavních oblastí. Citovaný náález potvrzuje starší údaje KOWARZE (1894) a VIMMERA (1909, 1913a) o výskytu druhu v Čechách.

Bohemia: Františkovy Lázně, rašeliniště „Soos“, 24. VI. 1978, 1 ♂ (Starý).

Tricyphona immaculata (Meigen)

Limonia immaculata Meigen, 1804, Klass., 1:58.

Tricyphona immaculata; Czižek, 1931, Arb. ent. Abt. Mähr. Mus., 2:184, Fig. 104a (gen. ♂), b (křídlo).

Pedicia (Tricyphona) immaculata; Starý, 1968, Acta Mus. Sil. (ser. A), 17:133, Fig. 1 (křídlo), 5, 8 (gen. ♂).

Druh je rozšířen téměř po celé Evropě a byl hlášen též z Nové Země (SSSR) (TJEDER, 1959) a Libanonu (MENDL, 1973). V Československu byl zaznamenán ze všech hlavních oblastí. Citované nálezy potvrzují starší literární údaje o výskytu druhu v Čechách (DALLA TORRE, 1878; KOWARZ, 1894; VIMMER, 1909, 1913a). Připojeny jsou rovněž další nálezy z Moravy.

Bohemia: Šumava, Spálenec u Volar, 9. VI. 1976, 1 ♂, 2 ♀♀; Boubínský prales (950 m), 9. VI. 1969, 1 ♂; Soumarský Most, 7. VI. 1976, 1 ♂; Dobrá na Šumavě, Mrtvý luh, 10. VI. 1976, 1 ♂, 2 ♀♀ (vše Rozkošný); Dobrá na Šumavě, 15. VII. 1968, 1 ♂ (Vaňhara).

Moravia: Popice u Znojma, 11. VI. 1967, 1 ♂, 2 ♀♀; Brno—Bystrc, Kočičí žleb, 2. V. 1975, 4 ♂♂, 1 ♀; Moravičany (okr. Šumperk), 19. V. 1971, 1 ♂, 22. IX. 1971, 1 ♂, 1 ♀; Úsov (okr. Šumperk), 5. V. 1967, 4 ♂♂, 2 ♀♀; Hlubočky u Olomouce, 24. IX. 1967, 1 ♂; Hrubá Voda u Olomouce, 6. X. 1969, 1 ♀; Jívová u Olomouce, 8. X. 1969, 1 ♀; Děřichov n. Bystř., 27. V. 1969, 3 ♂♂, 1 ♀, 14. V. 1975, 1 ♂, 28. IX. 1977, 3 ♂♂, 1 ♀; Jeseníky, Skřítek, 21. VI. 1976, 3 ♂♂; Velký Kotel, 23. VI. 1967, 2 ♂♂, 25. VIII. 1967, 3 ♂♂; Kletné u Suchdolu n. O., 25. IX. 1971, 1 ♂ (vše Starý).

Tricyphona schummeli Edwards

Tricyphona schummeli Edwards, 1921, Trans. Ent. Soc. London, p. 227, Pl. II, Fig. 21 (gen. ♂).

Pedicia (Tricyphona) schummeli; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:58, Text-fig. 8c (gen. ♂).

Pedicia (Tricyphona) schummeli; Starý, 1968, Acta Mus. Sil. (ser. A), 17:134, Fig. 4 (křídlo), 7, 10 (gen. ♂).

Druh je rozšířen v mnoha zemích Evropy a byl též prokázán na Moravě (STARÝ, 1969) a na Slovensku (STARÝ & ROZKOŠNÝ, 1970). Citované nálezy představují první údaj pro Čechy a doplňují znalosti o rozšíření na Moravě.

Bohemia: Slavkovský les, Kladská (800 m), 24. VI. 1978, 4 ♂♂ (Starý).

Moravia: Jeseníky, Skřítek, 14. VII. 1970, 2 ♂♂, 21. VI. 1976, 3 ♂♂; Rejvíz, 5. VI. 1967, 1 ♂ (vše Starý).

Tricyphona unicolor (Schummel)

Limnobia unicolor Schummel, 1829, Beitr. Ent., 1:187, Tab. 4, Fig. 5—7 (křídlo).

Pedicia (Tricyphona) unicolor; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:58, Text-fig. 8d (gen. ♂).

Pedicia (Tricyphona) unicolor; Starý, 1968, Acta Mus. Sil. (ser. A), 17:134, Fig. 2—3 (křídlo), 6, 9 (gen. ♂).

Tak jako předcházející je i tento druh rozšířen v mnoha zemích Evropy. Kromě toho byl též hlášen z Nové Země (SSSR) (TJEDER, 1959). Z Československa existuje více údajů o výskytu ve všech hlavních oblastech. Citované nálezy potvrzují již KOWARZEM (1894) a VIMMEREM (1909, 1913a) hlášený výskyt v Čechách a doplňují znalosti o rozšíření druhu na Moravě.

Bohemia: Novohradské hory, Podhorská Ves, 4. VI. 1976, 1 ♂; Šumava, Spálenec u Volar, 9. VI. 1976, 2 ♂♂; Soumarský Most, 7. VI. 1976, 4 ♂♂ (vše Rozkošný).

Moravia: Dětiřichov n. Bystř., 14. V. 1975, 5 ♂♂; Jeseníky, Skřítek, 21. VI. 1976, 6 ♂♂, 1 ♀ (vše Starý).

Dicranota (Paradicranota) simulans Lackschewitz

Dicranota (Paradicranota) brevitarsis; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:61, Text-fig. 11b (gen. ♂) [nec *Dicranota brevitarsis* Bergroth, 1891].

Dicranota simulans Lackschewitz, 1940, Ann. Naturhist. Mus. Wien, 50 (1939):116, Taf. V, Fig. 13a-b (gen. ♂, tykadlo).

Dicranota (Paradicranota) simulans; Starý, 1969, Acta Mus. Mor. (sci. nat.), 54:155, Abb. 10 (gen. ♂).

Druh je znám z několika evropských zemí a byl hlášen rovněž ze severního Libanonu (LACKSCHEWITZ, 1940b). Nedávno byl též prokázán v Čechách (STARÝ, 1974b) a na Moravě (STARÝ, 1969). Nový pro Slovensko. Je citován i další materiál z Moravy.

Moravia: Hrubá Voda u Olomouce, 15. V. 1968, 1 ♂, 17. V. 1969, 1 ♂, 18. VI. 1970, 1 ♂ (Starý).

Slovensko: Slovenský kras, Zádielská dolina, 26. V. 1978, 1 ♂, 1 ♀; Hačavská dolina, Háj, 22. V. 1978, 2 ♂♂ (vše Starý).

Dicranota (Paradicranota) subtilis Loew

Dicranota subtilis Loew, 1871, Besch. europ. Dipt., 2:18.

Dicranota subtilis; Czižek, 1931, Arb. ent. Abt. Mähr. Mus., 2:176, Fig. 99a-b (gen. ♂), c (křídlo).

Dicranota (Paradicranota) subtilis; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:60, Text-fig. 11c (gen. ♂).

Druh je znám z mnoha zemí Evropy a jeho výskyt byl prokázán i na Moravě (CZIŽEK, 1931; STARÝ, 1969). Citované nálezy potvrzují starý údaj THALHAMMERA (1899) o výskytu druhu na Slovensku.

Slovensko: Malé Karpaty, Smolenice — Jahodník, 5. VI. 1974, 1 ♂; Belanské Tatry, Tatranská Kotlina, údolí Belé (750 m), 8. IX. 1977, 2 ♂♂ (vše Starý).

Helius (Helius) flavus (Walker)

Rhamphidia flava Walker, 1856, Ins. Brit., 3:309.

Helius flavus; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:50, Text-fig. 7d (gen. ♂).

Helius flavus; Starý & Rozkošný, 1970, Ac. rer. natur. Mus. nat. Slov., Bratislava, 15 (1969):94, Abb. 13, 16 (gen. ♂), 18–20 (gen. ♀).

Druh je znám z více evropských zemí a byl nedávno zjištěn i na Moravě a na Slovensku (STARÝ, 1966, 1968; STARÝ & ROZKOŠNÝ, 1970). Citované nálezy představují první údaj pro Čechy a doplňují znalosti o rozšíření druhu na Moravě.

Bohemia: Písek, VII. 1943, 1 ♂, 1 ♀ (Kramář); Stroupeč u Žatce, 25. VI. 1978, 1 ♂ (Starý).

Moravia: Vranovská přehrada, Bítov, 16. VI. 1971, 5 ♂♂; Mohelno, 10. VI. 1972, 2 ♀♀; Rohatec, Pánov, 10. VI. 1976, 1 ♂, 12. VI. 1976, 1 ♂; Brno—Bystrc, Kočičí žleb, 14. VII. 1974, 2 ♂♂; Brno—Hády, 15. VI. 1969, 1 ♀; Brno — údolí Bobravy u Želešic, 25. VI. 1972, 1 ♀, 30. VI. 1973, 1 ♀; Slatinice, Kosíř, 21. VII. 1973, 2 ♀♀, 30. V. 1974, 1 ♂; Moravičany (okr. Šumperk), 4. VII. 1972, 3 ♂♂, 1 ♀, 12. VI. 1973, 3 ♀♀, 5. VII. 1973, 1 ♀; Střeň, 8. VIII. 1967, 1 ♀; Hrubá Voda u Olomouce, 18. VI. 1970, 1 ♂, 1 ♀ (vše Starý).

Helius (Helius) longirostris (Meigen)

Limnobia longirostris Meigen, 1818, Syst. Besch., 1:146, Tab. 5, Fig. 1 (hlava s rostem).

Helius dubius Edwards, 1921, Trans. Ent. Soc. London, p. 206, Pl. I, Fig. 3 (gen. ♂).

Helius longirostris; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:49, Text-fig. 7c (gen. ♂).

Helius longirostris; Starý & Rozkošný, 1970, Ac. rer. natur. Mus. nat. Slov., Bratislava, 15 (1969):94, Abb. 14, 15 (gen. ♂), 21 (gen. ♀).

Druh je rozšířen téměř po celé Evropě a byl hlášen i ze všech hlavních oblastí ČSSR. Starší, dokladovým materiálem nepodložené údaje z Čech (VIMMER, 1909, 1913a) jsou nyní doplněny o další nálezy, které potvrzují výskyt druhu v této oblasti. Připojeny jsou rovněž další nálezy z Moravy.

Bohemia: Písek, VIII. 1943, 1 ♂; Praha—Kunratice, VI. 1943, 1 ♀ (vše Kramář); Bohdanečský rybník u Pardubic, 25. V. 1972, 1 ♂ (Starý).

Moravia: Vranovská přehrada, Bítov, 16. VI. 1971, 1 ♀; Lednice, 15. VI. 1974, 1 ♂; Brno — údolí Bobravy u Želešic, 10. V. 1968, 1 ♂, 1 ♀; Slatinice, Kosíř, 13. V. 1967, 1 ♂; Moravičany (okr. Šumperk), 14. VI. 1970, 1 ♂, 3. VIII. 1976, 3 ♂♂; Střeň, 8. VIII. 1967, 3 ♂♂; Krčmaň u Olomouce, 30. VI. 1976, 1 ♂; Hlubočky u Olomouce, 17. VIII. 1967, 2 ♀♀ (vše Starý).

Paradelphomyia senilis (Haliday)

Limnobia senilis Haliday, 1833, Ent. Mag., 1:153.

Oxydiscus senilis; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:93, Text-fig. 16a (gen. ♂), Pl. III, Fig. 22 (křídlo).

Druh je hlášen z mnoha zemí Evropy a jeho výskyt je znám i z Moravy (CZIŽEK, 1931; STARÝ, 1971d) a ze Slovenska (RIEDEL, 1918; STARÝ, 1974b). Nový pro Čechy.

Bohemia: Písek, VII. 1944, 2 ♂♂ (Kramář).

Pseudolimnophila (Pseudolimnophila) lucorum (Meigen)

Limnobia lucorum Meigen, 1818, Syst. Besch., 1:125.

Limnophila lucorum; de Meijere, 1921, Tijdschr. Ent., 64:69, Text-fig. 4 (křídlo), Taf. 5, Fig. 105 (gen. ♂).

Druh je v Evropě všeobecně rozšířen a byl nedávno hlášen též ze Zakavkazska, sovětské Střední Asie (SAVČENKO & PARCHOMENKO, 1974) a Iránu (ALEXANDER, 1975b). V Československu byl prokázán na Moravě (CZIŽEK, 1931; LACKSCHEWITZ, 1940b; STARÝ, 1968, 1971d) a na Slovensku (FEKETE, 1914; STARÝ & ROZKOŠNÝ, 1970). Citované nálezy představují první údaj pro Čechy a doplňují znalosti o rozšíření na Moravě.

Bohemia: Františkovy Lázně, rašeliniště „Soos“, 24. VI. 1978, 1 ♂, 1 ♀ (Starý); Písek, VII. 1942, 4 ♂♂, VII. 1943, 1 ♂; Praha—Kunratice, VI. 1943, 1 ♂ (vše Kramář).

Moravia: Vranovská přehrada, Bítov, 16. VI. 1971, 1 ♂; Lednice, 7. IX. 1974, 2 ♂♂; Moravičany (okr. Šumperk), 26. VIII. 1970, 1 ♂, 24. V. 1977, 1 ♂; Olomouc—Černovír, 9. IX. 1973, 1 ♂; Krčmaň u Olomouce, 16. VI. 1977, 1 ♂; Jívová u Olomouce, 3. VIII. 1967, 1 ♂; Kletné u Suchdolu n. O., 19. VIII. 1976, 1 ♂; Nový Dvůr u Opavy, 12. VI. 1967, 2 ♂♂ (vše Starý).

Pilaria decolor (Zetterstedt)

Limnobia unicolor Zetterstedt, 1838, Ins. Lapp., p. 834 (praeocc.; nec *Limnobia unicolor* Schummel, 1829).

Limnobia decolor Zetterstedt, 1851, Dipt. Scand., 10:3824.

Jde o dosud málo známý druh, který může být lehce zaměněn s *P. discicollis* (Meig.). Je znám ze severního Švédska a nedávno byl prokázán též na Slovensku (STARÝ, 1974b). Nový pro Čechy a pro Moravu.

Bohemia: Oseček u Velkého Oseku, 12.—16. VII. 1971, 1 ♂ (Rozkošný).

Moravia: Lednice, 21. V. 1977, 1 ♂, 27. V. 1977, 1 ♂; Moravičany (okr. Šumperk), 24. VIII. 1976, 3 ♂♂, 3 ♀♀; 2. IX. 1976, 1 ♂, 2 ♀♀, 14. VII. 1977, 60 ♂♂, 4 ♀♀, 16. VIII. 1977, 12 ♂♂, 5 ♀♀ (vše Starý).

Idioptera (Phylidorea) squalens (Zetterstedt)

Limnobia squalens Zetterstedt, 1838, Ins. Lapp., p. 834.

Limnophila bicolor; Lundström, 1912, Acta Soc. Fauna Flora Fenn., 36:63, Fig. 73 (gen. ♂) (nec *Limnobia bicolor* Meigen, 1804).

Limnophila squalens; de Meijere, 1921, Tijdschr. Ent., 64:73, Text-fig. 10 (křídlo), Taf. 6, Fig. 111 (gen. ♂).

Kromě jižních oblastí je tento druh rozšířen téměř po celé Evropě a byl nedávno zjištěn i na Moravě (STARÝ, 1968) a na Slovensku (STARÝ & ROZKOŠNÝ, 1970). Nový pro Čechy.

Bohemia: Františkovy Lázně, rašeliniště „Soos“, 24. VI. 1978, 2 ♂♂ (Starý); Šumava, Horská Kvilda, 11. VII. 1974, 1 ♀, 13. VII. 1974, 1 ♂, 2.—4. VIII. 1974, 2 ♀♀, 23. VII. 1974, 1 ♂, 10 ♀♀ (Spitzer — světelný lapač); Jezerní slat, 16. VIII. 1970, 1 ♀ (Starý).

Neolimnophila carteri (Tonnoir)

Crypteria Carteri Tonnoir in Goetghebuer & Tonnoir, 1921, Bull. Soc. Ent. Belg., 3:47, Fig. 33 (gen. ♂), 34 (tykadlo).

Neolimnophila carteri; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:99, Text-fig. 18a (gen. ♂), Pl. V, Fig. 3 (křídlo).

Druh je znám z mnoha zemí Evropy a byl zjištěn též na Moravě (CZIŽEK, 1931; STARÝ, 1971d) a na Slovensku (STARÝ & ROZKOŠNÝ, 1970). Nový pro Čechy.

Bohemia: Šumava, Horská Kvilda, 29. VIII. 1974, 1 ♂ (Spitzer — světelný lapač).

Crypteria (Crypteria) limnophiloides Bergroth

Crypteria limnophiloides Bergroth, 1913, Acta Soc. Fauna Flora Fenn., 37:6, Fig. 1 (tykadlo), 2 (makadlo), 3 (křídlo), 4a-c (gen. ♂).

Crypteria limnophiloides; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:100 Text-fig. 1 (křídlo).

Výskyt druhu je hlášen převážně ze střední a severní Evropy. Byl zjištěn též na Moravě (STARÝ, 1971b) a na Slovensku (STARÝ, 1974b). Nový pro Čechy.

Bohemia: Šumava, Horská Kvilda, 11. VII. 1974, 1 ♀, 26.—28. VIII. 1974, 1 ♀ (Spitzer — světelný lapač).

Symplecta stictica (Meigen)

Limnobia stictica Meigen, 1818, Syst. Besch., 1:148.

Limnobia similis Schummel, 1829, Beitr. Ent., 1:156, Taf. 2, Fig. 9 (křídlo).

Symplectomorpha stictica; de Meijere, 1920, Tijdschr. Ent., 63:78, Taf. 8, Fig. 76a-c (gen. ♂).

V Evropě všeobecně rozšířený druh, který je hlášen i z Malé Asie (LACKSCHEWITZ, 1940a; MENDL, 1973), Afghánistánu (NIELSEN, 1961, 1963), Iránu a Severní Ameriky (ALEXANDER, 1965, 1975a). V Československu je již znám ze všech hlavních oblastí. Citované nálezy z Čech potvrzují starší údaje o výskytu druhu v této oblasti (KOWARZ, 1894; VIMMER, 1909, 1913a). Připojeny jsou i další nálezy z Moravy.

Bohemia: Františkovy Lázně, rašeliniště „Soos“, 18. IX. 1974, 1 ♂, 24. VI. 1978, 1 ♂; Šumava, Dobrá na Šumavě, 16. VIII. 1968, 1 ♂ (vše Starý).

Moravia: Pasohlávky (okr. Břeclav), 9. V. 1976, 1 ♂, 1 ♀; Bystrovany u Olomouce, 14. V. 1969, 1 ♀; Hrubá Voda u Olomouce, 23. VI. 1971, 1 ♂; Jeseníky, Rejvíz, 5. IX. 1967, 1 ♀ (vše Starý).

Ormosia (Ormosia) depilata Edwards

Rhypholophus hederæ; de Meijere, 1920, Tijdschr. Ent., 63:55, Taf. 3, Fig. 47a-b (gen. ♂) [nec *Erioptera hederæ* Curtis, 1835].

Ormosia (Ormosia) depilata Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:134, Text-fig. 26e [gen. ♂] (nom. n.).

Ormosia (Ormosia) depilata; Starý & Rozkošný, 1970, Ac. rer. natur. Mus. nat. Slov., Bratislava, 15 (1969):124, Abb. 94—95 (gen. ♂).

Druh je znám z řady zemí Evropy (kromě jižních oblastí) a byl nedávno zjištěn i na Moravě (STARÝ, 1971b) a na Slovensku (STARÝ & ROZKOŠNÝ, 1970). Citovaný nález z Čech představuje první záznam o výskytu druhu v této oblasti. Připojeny jsou i další moravské nálezy.

Bohemia: Šumava, Boubínský prales, 8. VI. 1976, 1 ♂ [Rozkošný].

Moravia: Brno—Bystrc, Kočíčí žleb, 9. V. 1974, 1 ♂; Moravičany (okr. Šumperk), 14. VI. 1970, 1 ♂, 19. V. 1971, 4 ♂♂, 25. V. 1971, 1 ♂, 5. VII. 1973, 1 ♂; Smilov u Olomouce, 12. V. 1970, 1 ♂ [vše Starý].

Hoplolabis (Parilisia) subalpina (Bangertter)

Ilisia subalpina Bangertter, 1947, Mitt. Schweiz. Ent. Ges., 20:355, Fig. 2 [gen. ♂].

Erioptera (Ilisia) subalpina; Starý, 1971, Acta Mus. Sil. (ser. A), 20:80, Abb. 12 [gen. ♂].

Tento ze Švýcarska (BANGERTTER, 1947) popsáný druh byl zatím zjištěn pouze v jižním Německu, Švédsku (MENDL, 1977) a na Moravě (STARÝ, 1971b). Níže je citován další materiál z Moravy a první nálezy ze Slovenska.

Moravia: Nové Zámky u Litovle, 11. V. 1977, 4 ♂♂; Štěpánov u Olomouce, břehy Moravy, 29. IV. 1975, 1 ♂; Olomouc—Černovír, 4. V. 1974, 4 ♂♂ [vše Starý].

Slovakia: Závod u Malacek, 30. VII. 1977, 2 ♂♂, 3. VI. 1978, 2 ♂♂, 14. VII. 1978, 3 ♂♂, 2 ♀♀; Hontianské Nemce (okr. Zvolen), 3. VIII. 1978, 3 ♂♂ [vše Elsner — na světlo]; Belanské Tatry, Tatranská Kotlina, údolí Belé (750 m), 23. VI. 1975, 1 ♂, 19. VI. 1977, 1 ♂, 1. VII. 1978, 1 ♂, 3. VII. 1978, 1 ♂, 8. VII. 1978, 3 ♂♂; Pieniny, Červený Kláštor, 24. VI. 1977, 1 ♂ [vše Starý].

Cheilotrichia (Cheilotrichia) imbuta (Meigen)

Erioptera imbuta Meigen, 1818, Syst. Besch., 1:114, Taf. 4, Fig. 8 (celkový pohled).

Cheilotrichia imbuta; de Meijere, 1920, Tijdschr. Ent. 63:76, Taf. 7, Fig. 69c, Taf. 8, Fig. 72a-c [gen. ♂].

Cheilotrichia (Cheilotrichia) imbuta; Starý & Rozkošný, 1970, Ac. rer. natur. Mus. nat. Slov., Bratislava, 15 (1969):117, Abb. 75 [gen. ♂].

Druh je rozšířen po celé Evropě a je znám i z Dálného východu (Přímořský kraj SSSR, Sachalin, jižní Kurily, Japonsko) (ALEXANDER, 1924, 1925, 1936; SAVČENKO & KRIVOLUCKAJA, 1976). V Československu byl jeho výskyt již vícekrát zaznamenán na Moravě a na Slovensku. Nový druh pro Čechy.

Bohemia: Šumava, Dobrá na Šumavě, 9. VIII. 1968, 1 ♀ [Starý]; Mrtvý luh, 15.—26. VI. 1967, 1 ♀, 15.—30. VII. 1967, 1 ♀ [Ošmera, Spitzer — světelný lapač].

Molophilus (Molophilus) brevipalmatus Bangertter

Molophilus brevipalmatus Bangertter, 1947, Mitt. Schweiz. Ent. Ges., 20:363, Fig. 9 [gen. ♂].

Molophilus (Molophilus) brevipalmatus; Starý, 1971, Acta Mus. Mor. (sci. nat.), 55 (1970):176, Abb. 24—25 [gen. ♂].

Druh byl dosud znám pouze ze Švýcarska (BANGERTER, 1947) a Německa (MENDL, 1975a,b, 1977) a byl zjištěn rovněž na Moravě a na Slovensku (STARÝ, 1971d, 1974b). Nový pro Čechy.

Bohemia: Šumava, Horská Kvilda, 11. VII. 1974, 1 ♂ (Spitzer — světelný lapač).

Molophilus (Molophilus) carstensis Starý

Molophilus (Molophilus) carstensis Starý, 1971, Annot. zool. bot., Bratislava, No. 70, p. 2, Abb. 1–2 (gen. ♂).

Druh byl dosud znám pouze ze Slovenska (STARÝ, 1971c) a jižního Německa (MENDL, 1977). Nový pro Moravu.

Moravia: Jívová u Olomouce, 14. VI. 1978, 1 ♂ (Starý).

~~Molophilus (Molophilus) czizeki~~

Molophilus (Molophilus) czizeki Lackshewitz

Molophilus Czižeki Lackshewitz in Czižek, 1931, Arb. ent. Abt. Mähr. Mus., 2:94, Fig. 54a-d (gen. ♂).

Molophilus (Molophilus) Czižeki Lackshewitz, 1940, Ann. Naturhist. Mus. Wien, 50 (1939):15, Taf. I, Fig. 7a-c (gen. ♂).

Molophilus (Molophilus) czizeki; Starý, 1971, Acta Mus. Mor. (sci. nat.), 55 (1970):177, Abb. 31–33, 35, 37 (gen. ♂).

Údaje o výskytu *M. czizeki* pocházejí z více evropských zemí, mohou však být v některých případech ovlivněny záměnou s příbuznými, později popsány druhy. V Československu byl druh zatím znám pouze z Moravy (CZIŽEK, 1931; STARÝ, 1971b,d). Citované nálezy představují první údaj pro Slovensko a rozšiřují znalosti o výskytu na Moravě.

Moravia: Brno—Bystrc, Kočičí žleb, 9. V. 1974, 4 ♂♂, 21. V. 1974, 1 ♂; Brno—Řečkovice, 9. V. 1972, 12 ♂♂, 3 ♀♀ (vše Starý).

Slovakia: Slovenský kras, Zádielská dolina, 21. V. 1978, 6 ♂♂, 1 ♀; Hačavská dolina, Háj, 22. V. 1978, 9 ♂♂, 1 ♀ (vše Starý).

Molophilus (Molophilus) flavus Goetghebuer

Molophilus (Molophilus) flavus Goetghebuer in Goetghebuer & Tonnoir, 1920, Bull. Soc. Ent. Belg., 2:135, Fig. 6 (gen. ♂).

Molophilus flavus; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:149, Text-fig. 30f (gen. ♂).

Molophilus flavus; Starý & Rozkošný, 1970, Ac. rer. natur. Mus. nat. Slov., Bratislava, 15 (1969):128, Abb. 108 (gen. ♂).

Druh je hlášen z řady zemí Evropy a byl zjištěn též na Moravě (STARÝ, 1971b) a na Slovensku (STARÝ & ROZKOŠNÝ, 1970). Citované nálezy představují první údaj pro Čechy a doplňují znalosti o rozšíření druhu na Moravě.

Bohemia: Šumava, Horská Kvilda, 11. VII. 1974, 1 ♂, 2.–4. VIII. 1974, 1 ♂, 4.–7. IX. 1974, 1 ♂ (Spitzer — světelný lapač); Krkonoše, Harrachov, vodopád Mumlavy, 9. IX. 1976, 1 ♂ (Olejníček).

Moravia: Dětrichov n. Bystř., 11. VIII. 1971, 2 ♂♂, 3. VII. 1975, 1 ♂; Jeseňky, Skřítek, 21. VI. 1976, 1 ♂, 29. VII. 1976, 2 ♂♂; Pecný, 6. VII. 1971, 2 ♂♂; Malý Kotel, 26. VI. 1974, 1 ♂; Praděd, údolí Bílé Opavy, 2. VII. 1972, 1 ♂, 20. VI. 1973, 1 ♂; Branná (900 m), 15. VII. 1972, 2 ♂♂, 17. VII. 1972, 1 ♂, 22. VII. 1972, 2 ♂♂, 9. VIII. 1972, 3 ♂♂, 17. VII. 1973, 1 ♂, 18. VII. 1973, 1 ♂; Dětrichov u Jeseňku, 27. V. 1969, 3 ♂♂ (vše Starý).

Molophilus (Molophilus) griseus (Meigen)

Erioptera grisea Meigen, 1804, Klass., 1:51.

Molophilus bifilatus Verrall, 1886, Ent. Month. Mag., 22:199.

Molophilus bifilatus; de Meijere, 1920, Tijdschr. Ent., 63:63, Taf. 5, Fig. 56a-d (gen. ♂).

Molophilus griseus; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:147, Text-fig. 29b (gen. ♂), Pl. V, Fig. 9 (křídlo).

Tento v Evropě všeobecně rozšířený druh byl hlášen též z Kanárských ostrovů (THEOWALD, 1977). V Československu byl prokázán na Moravě (STARÝ, 1968; STARÝ & MARTINOVSKÝ, 1969) a na Slovensku (STARÝ & ROZKOŠNÝ, 1970). Citovaný nález z Čech představuje první záznam druhu z této oblasti. Připojeny jsou i další nálezy z Moravy.

Bohemia: Františkovy Lázně, 24. VI. 1978, 1 ♂ (Starý).

Moravia: Lednice, 22. V. 1974, 1 ♂; Tovačov, 13. V. 1974, 2 ♂♂; Moravičany (okr. Šumperk), 26. VIII. 1970, 1 ♂, 22. IX. 1971, 1 ♂, 13. X. 1971, 1 ♂, 22. V. 1972, 1 ♂, 19. V. 1974, 1 ♂, 13. X. 1976, 1 ♂; Hrubá Voda u Olomouce, 29. VI. 1976, 3 ♂♂ (vše Starý).

Molophilus (Molophilus) ochraceus (Meigen)

Erioptera ochracea Meigen, 1818, Syst. Besch., 1:114.

Molophilus appendiculatus; de Meijere, 1920, Tijdschr. Ent., 63:57, Taf. 4, Fig. 49a-b (gen. ♂) (nec *Erioptera appendiculata* Staeger, 1840).

Molophilus ochraceus; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:149, Text-fig. 30a (gen. ♂).

Druh je rozšířen téměř po celé Evropě a v Československu byl již hlášen ze všech hlavních oblastí. Citované nálezy potvrzují staré údaje o výskytu druhu v Čechách (KOWARZ, 1894; VIMMER, 1909, 1913a,b) a doplňují znalosti o jeho rozšíření na Moravě.

Bohemia: Šumava, Dobrá na Šumavě, 9. VIII. 1968, 1 ♂ (Starý); Písek, VII. 1942, 1 ♂ (Kramář); Stroupeč u Žatce, 25. VI. 1978, 2 ♂♂ (Starý).

Moravia: Znojmo, údolí Dyje, 29. V. 1977, 1 ♂; Mohelno, 10. VI. 1972, 3 ♂♂; Strachotín, 22. VI. 1969, 6 ♂♂; Lednice, 25. V. 1974, 2 ♂♂; Brno — údolí Bobravy u Želešic, 27. V. 1967, 1 ♂, 2. IX. 1967, 2 ♂♂, 6. VI. 1970, 4 ♂♂, 6. X. 1970, 1 ♂, 2. X. 1971, 1 ♂, 24. VI. 1972, 1 ♂; Ochoz u Brna, 14. VI. 1969, 4 ♂♂; Tovačov, 13. V. 1974, 1 ♂; Moravičany (okr. Šumperk), 14. VI. 1970, 2 ♂♂, 1. VII. 1972, 1 ♂; Střeň, 17. V. 1967, 5 ♂♂; Štěpánov u Olomouce, břehy Moravy, 24. IX. 1974, 2 ♂♂; Dolany u Olomouce, Nové Sady, 13. IX. 1970, 2 ♂♂; Olomouc-Černovír, 29. VIII. 1973, 3 ♂♂; Krčmaň u Olomouce, 30. VI. 1976, 1 ♂; Hrubá Voda u Olomouce, 25. VI. 1969, 1 ♂, 27. VI. 1970, 1 ♂, 4. VIII. 1971, 1 ♂; Jívová u Olomouce, 27. VI. 1968, 1 ♂, 2. VII. 1969, 5 ♂♂; Dětřichov n. Bystř., 11. VIII. 1971, 1 ♂; Jeseníky, Branná (700 m), 1. VI. 1972, 1 ♂ (vše Starý).

Molophilus (Molophilus) pleuralis de Meijere

Molophilus pleuralis de Meijere, 1920, Tijdschr. Ent., 63:60, Taf. 4, Fig. 53a-b (gen. ♂).

Molophilus pleuralis; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:144, Text-fig. 29g (gen. ♂).

Druh je znám z řady zemí Evropy a byl též hlášen z Afghánistánu (NIELSEN, 1962) a Iránu (ALEXANDER, 1975a). Nedávno byl zjištěn i na Moravě (STARÝ, 1971b) a na Slovensku (STARÝ, 1974b). Nový pro Čechy.

Bohemia: Františkovy Lázně, rašeliniště „Soos“, 18. IX. 1974, 5 ♂♂, 24. VI. 1978, 5 ♂♂ (Starý).

Molophilus (Molophilus) priapoides Starý

Molophilus (Molophilus) priapoides Starý, 1971, Acta ent. bohemoslov., 68:98, Abb. 6, 7, 10 (gen. ♂).

Druh byl popsán z Moravy a Bulharska (STARÝ, 1971a) a později z Bulharska znovu ohlášen (STARÝ, 1974a). Citované nálezy představují první údaj o výskytu druhu na Slovensku a doplňují další lokality z Moravy.

Moravia: Jeseníky, Branná (900 m), 12. VI. 1975, 2 ♂♂; Malý Kotel, 26. VI. 1974, 1 ♂, 2 ♀♀; Medvědí důl, 26. VI. 1974, 1 ♂, 1 ♀ (vše Starý).

Slovakia: Belanské Tatry, Tatranská Kotlina, údolí Belé (750 m), 23. V. 1976, 1 ♂; Tristárska dolina (1100 m), 26. VI. 1975, 1 ♂, 22. VI. 1977, 1 ♂ (vše Starý).

Molophilus (Molophilus) priapus Lackshewitz

Molophilus priapus Lackshewitz, 1935, Natuurhist. Maandblad, 24:12, Taf. I, Fig. 2a-c (gen. ♂).

Molophilus (Molophilus) priapus; Starý, 1971, Acta ent. bohemoslov., 68:98, Abb. 8, 9, 11 (gen. ♂).

Druh byl popsán z Rakouska a Slovenska (LACKSCHEWITZ, 1935). Nedávno byl zjištěn i na Moravě (STARÝ, 1971b) a znovu nalezen na Slovensku (STARÝ & ROZKOŠNÝ, 1970). Nový pro Čechy.

Bohemia: Šumava, Horská Kvilda, 13. VII. 1974, 1 ♂ (Spitzer — světelný lapač).

Molophilus (Molophilus) undulatus Tonnoir

Molophilus (Molophilus) undulatus Tonnoir in Goetghebuer & Tonnoir, 1920, Bull. Soc. Ent. Belg., 2:136, Fig. 12 (gen. ♂).

Molophilus undulatus; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:146, Text-fig. 29d (gen. ♂).

Molophilus (Molophilus) undulatus; Starý, 1971, Acta Mus. Sil. (ser. A), 20:83, Abb. 13–14 (gen. ♂).

Druh je znám ze střední a západní Evropy a byl též hlášen z Moravy (STARÝ, 1971b) a ze Slovenska (MANNHEIMS, 1969). Citované nálezy potvrzují výskyt druhu na Slovensku a doplňují znalosti o jeho rozšíření na Moravě.

Moravia: Adamov, „U jelínka“, 11. VIII. 1973, 2 ♂♂; Hlubočky u Olomouce, 17. VIII. 1967, 5 ♂♂, 23. IX. 1967, 1 ♂; Hrubá Voda u Olomouce, 6. VIII. 1969, 4 ♂♂, 4. VIII. 1971, 2 ♂♂, 25. VIII. 1973, 1 ♂, 12. VII. 1977, 3 ♂♂; Jívová u Olomouce, 1. VIII. 1967, 2 ♂♂, 14. VIII. 1968, 16 ♂♂, 25. VIII. 1973, 2 ♂♂; Rešov (okr. Bruntál), vodopád Huntavy, 5. VIII. 1972, 2 ♂♂; Jeseníky, Branná (900 m) 18. VII. 1972, 1 ♂, 9. VIII. 1972, 2 ♂♂; Rejvíz, 6. IX. 1967, 2 ♂♂; Kletné u Suchdolu n. O., 25. VII. 1971, 1 ♂ (vše Starý).

Slovakia: Belanské Tatry, Tatranská Kotlina, okolí chaty „Limba“, 30. VII. 1974, 1 ♂ (Starý); Vihorlat, Malé Morské oko, 8. VIII. 1974, 1 ♂ (Pokorný).

Gonomyia (Gonomyia) recta Tonnoir

Gonomyia recta Tonnoir in Goetghebuer & Tonnoir, 1920, Bull. Soc. Ent. Belg., 2:145, Fig. 31–32 (gen. ♂).

Gonomyia (Gonomyia) recta; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:111, Text-fig. 20f (gen. ♂).

Druh je hlášen převážně ze střední a severní Evropy a je znám i z Moravy (CZIŽEK, 1931; STARÝ, 1971d) a ze Slovenska (STARÝ & ROZKOŠNÝ, 1970). Citovaný nález z Čech představuje první údaj z této oblasti. Připojeny jsou rovněž další nálezy z Moravy.

Bohemia: Stroupeč u Žatce, 25. VI. 1978, 2 ♂♂ (Starý).

Moravia: Popice u Znojma, 11. VI. 1967, 1 ♂; Rohatec, Pánov, 15. VI. 1976, 2 ♂♂, 1 ♀, 8. VI. 1977, 2 ♂♂; Brno-Bystř, Kočičí žleb, 4. VII. 1974, 2 ♂♂, 1 ♀, 4. VIII. 1974, 1 ♂; Slatinice, Kosíř, 21. VII. 1973, 6 ♀♀, 3. VII. 1974, 3 ♂♂; Moravičany (okr. Šumperk), 20. VI. 1974, 1 ♂, 1 ♀, 16. VI. 1976, 4 ♂♂, 3 ♀♀; Krčmaň u Olomouce, 30. VI. 1977, 2 ♂♂; Hrubá Voda u Olomouce, 11. VII. 1973, 1 ♂; Kletné u Suchdolu n. O., 8. VII. 1972, 1 ♂, 2 ♀♀ (vše Starý).

Orimarga (Orimarga) attenuata (Walker)

Limnobia attenuata Walker, 1848, List Dipt. Brit. Mus., 1:56.

Limnobia alpina Zetterstedt, 1851, Dipt. Scand., 10:3894.

Orimarga attenuata; Lackschewitz & Pagast, 1942, Die Fliegen der palaearktischen Region, 16, Lief. 145, p. 59, Taf. XII, Fig. 98 (křídlo), Taf. XIII, Fig. 107 (gen. ♂).

Orimarga alpina; Tjeder, 1958, Opusc. Ent., 23:162, Fig. 24 (křídlo), 27–30 (gen. ♂), 35–36 (gen. ♀).

Orimarga attenuata; Hutson & Vane-Wright, 1969, Ent. Gaz., 20:241.

Druh je udáván většinou ze severní Evropy a z horských oblastí střední Evropy. V Československu byl již hlášen staršími autory z Čech (KOWARZ, 1894; VIMMER, 1909, 1913a; OBENBERGER, 1952) a nedávno zjištěn i na Slovensku (STARÝ & ROZKOŠNÝ, 1970). Citované nálezy představují první údaj z Moravy a doplňují znalosti o rozšíření druhu na Slovensku.

Moravia: Jeseníky, Velký Kotel, 5. VII. 1968, 16 ♀♀, 25. VI. 1974, 7 ♂♂, 1 ♀ (Starý).

Slovakia: Belanské Tatry, Tatranská Kotlina, údolí Belé (750 m), 26. VII. 1974, 1 ♂, 29. VII. 1974, 1 ♀, 22. VI. 1975, 2 ♀♀; Tristárska dolina (1100 m), 28. VII. 1974, 2 ♀♀, 24. VI. 1975, 1 ♂, 26. VI. 1975, 1 ♂, 17. VII. 1975, 1 ♀ (vše Starý).

Dicranomyia (Dicranomyia) chorea (Meigen)

Limnobia chorea Meigen, 1818, Syst. Besch., 1:134.

Dicranomyia chorea; Goetghebuer & Tonnoir, 1920, Bull. Soc. Ent. Belg., 2:107, Fig. 2 (gen. ♂).

Dicranomyia chorea; Lackschewitz, 1928, Ann. Naturhist. Mus. Wien, 42:211, Taf. V, Fig. 8 (gen. ♂).

Limonia (Dicranomyia) chorea; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:35, Text-fig. 5a (gen. ♂), Pl. II, Fig. 20 (křídlo).

Dicranomyia chorea; Lackschewitz & Pagast, 1941, Die Fliegen der palaearktischen Region, 16, Lief. 139, p. 27, Taf. VI, Fig. 45, 46 (gen. ♂).

Druh je hojný a všeobecně rozšířený po celé Evropě. Údaje o jeho výskytu jsou k dispozici i z Kanárských ostrovů (THEOWALD, 1977), Iránu (ALEXANDER, 1975b) a Severní Ameriky (Kanada) (ALEXANDER, 1965). V Československu byl hlášen již staršími autory ze všech hlavních oblastí. Ukázalo se však, že nedávno publikované

údaje ze Slovenska (STARÝ & ROZKOŠNÝ, 1970) se týkají jiného druhu (srov. STARÝ, 1974b). Výskyt *D. chorea* na Slovensku proto jednoznačně potvrzuje teprve níže citovaný materiál.

Slovakia: Belanské Tatry, Tatranská Kotlina, údolí Belé (750 m), 27. VI. 1975, 2 ♂♂, 24. V. 1976, 1 ♂, 27. V. 1976, 1 ♂, 19. VI. 1977, 2 ♂♂ (Starý).

Dicranomyia (Dicranomyia) luteipennis Goetghebuer

Dicranomyia luteipennis Goetghebuer in Goetghebuer & Tonnoir, 1920, Bull. Soc. Ent. Belg., 2:108, Fig. 1 (křídlo), 4 (gen. ♂).

Dicranomyia luteipennis; Lackschewitz & Pagast, 1941, Die Fliegen der palaearktischen Region, 16, Lief. 139, p. 28, Taf. VI, Fig. 51 (gen. ♂).

Druh byl popsán z Belgie (GOETGHEBUER & TONNOIR, 1920) a nedávno zjištěn v jižním Německu (MENDL, 1977), na Moravě a na Slovensku (STARÝ, 1974b). Nový pro Čechy.

Bohemia: Krkonoše, Harrachov, vodopád Mumlavy, 9. IX. 1976, 1 ♂ (Olejníček).

Dicranomyia (Dicranomyia) ornata (Meigen)

Limnobia ornata Meigen, 1818, Syst. Besch., 1:144.

Dicranomyia ornata; de Meijere, 1919, Tijdschr. Ent., 62:69, Taf. 2, Fig. 1a (křídlo), b-d (gen. ♂).

Limonia (Dicranomyia) ornata; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:33, Pl. II, Fig. 13 (křídlo).

Dicranomyia ornata; Lackschewitz & Pagast, 1941, Die Fliegen der palaearktischen Region, 16, Lief. 139, p. 26, Taf. I, Fig. 8 (1940) (křídlo), Taf. V, Fig. 37 (gen. ♂).

Druh je znám z řady evropských zemí a rovněž z Malé Asie (LACKSCHEWITZ, 1928). Byl hlášen i z Čech a Moravy (VIMMER, 1917; CZIŽEK, 1931; STARÝ, 1968; STARÝ & MARTINOVSKÝ, 1969). Citované nálezy představují první záznam pro Slovensko a doplňují další lokality z Moravy.

Moravia: Brno — údolí Bobravy u Želešic, 27. V. 1967, 1 ♂, 10. V. 1969, 1 ♂, 29. VI. 1974, 2 ♂♂; Adamov, Býčí skála, 26. V. 1973, 1 ♂; Záhlínice u Hulína, 8. V. 1973, 3 ♂♂; Dolany u Olomouce, Nové Sady, 1. VI. 1969, 2 ♂♂; Hrubá Voda u Olomouce, 18. VI. 1970, 1 ♂, 1 ♀, 22. VI. 1970, 1 ♂, 1 ♀, 27. V. 1971, 1 ♂, 1 ♀, 8. VI. 1971, 1 ♂, 1 ♀, 18. VI. 1974, 2 ♀♀; Jívová u Olomouce, 18. VI. 1972, 1 ♂, 22. V. 1975, 1 ♂, 28. V. 1975, 1 ♂, 1. VI. 1977, 1 ♂, 1 ♀, 7. VI. 1977, 1 ♂; Jeseníky, Branná (700 m), 1. VI. 1972, 2 ♂♂, 1 ♀, 17. VII. 1973, 1 ♂ (vše Starý).

Slovakia: Malé Karpaty, Trstín, Pustatina, 4. VI. 1974, 3 ♀♀; Turna n. Bodvou, 22. V. 1978, 2 ♀♀ (vše Starý); Lubochňa (okr. Lipt. Mikuláš), 2. VI. 1973, 1 ♂ (Rozkošný); Pieniny, Červený Kláštor, 24. VI. 1977, 1 ♀ (Starý).

Dicranomyia (Dicranomyia) sera (Walker)

Limnobia sera Walker, 1848, List Dipt. Brit. Mus., 1:46.

Limnobia disjuncta Walker, 1848, List Dipt. Brit. Mus., 1:48.

Limnobia globata Walker, 1848, List Dipt. Brit. Mus., 1:52.

Dicranomyia forcipula de Meijere, 1918, Tijdschr. Ent., 61:128.

Dicranomyia discors Kuntze, 1919, Deutsch. ent. Zeitschr., 1:143.

Dicranomyia forcipula; de Meijere, 1919, Tijdschr. Ent., 62:76, Taf. 4, Fig. 10a-b (gen. ♂).

Limonia (Dicranomyia) sera; Edwards, 1938, Trans. Soc. Brit. Ent., 5:38, Text-fig. 5d (gen. ♂).

Dicranomyia sera; Lackschewitz & Pagast, 1942, Die Fliegen der palaearktischen Region, 16, Lief. 145, p. 46, Taf. X, Fig. 82 (gen. ♂).

Druh má velmi široký areál rozšíření. Kromě Evropy byl hlášen též z Afghánistánu (NIELSEN, 1963), sovětské Střední Asie, Jižní Sibiře a Mongolska (MANNHEIMS & SAVČENKO, 1973). Vyskytuje se i v Severní Americe, odkud je udáván jako zvláštní subspecie (ALEXANDER, 1965). Nedávno byl zjištěn na Slovensku (STARÝ & ROZKOŠNÝ, 1970). Nový druh pro Čechy.

Bohemia: Františkovy Lázně, rašeliniště „Soos“, 18. IX. 1974, 21 ♂♂, 1 ♀, 24. VI. 1978, 3 ♂♂ (Starý).

Literatura:

ALEXANDER C. P., 1924: New or little-known crane flies from northern Japan (Tipulidae, Diptera). Philip. Journ. Sci., 24:531—611.

ALEXANDER C. P., 1925: Crane flies from the maritime province of Siberia. Proc. U. S. Nat. Mus., 68:1—21.

ALEXANDER C. P., 1936: New or little-known Tipulidae from eastern Asia (Diptera), XXIX. Philip. Journ. Sci., 59:225—257.

ALEXANDER C. P., 1965: Tipulidae in: Stone A. et al.: A Catalog of the Diptera of America north of Mexico. U. S. Dep. Agric. Handb., 276, 1696 pp., Washington.

ALEXANDER C. P., 1975a: New or little-known crane flies from Iran, III (Diptera: Tipulidae). Journ. N. Y. Ent. Soc., 83:121—128.

ALEXANDER C. P., 1975b: New or little-known crane flies from Iran, IV (Diptera: Tipulidae). Ibid., 83:129—138.

BANGERTER H., 1947: Neue Eriopterini (Dipt., Tipulidae). Mitt. Schweiz. Ent. Ges., 20:353—380.

CZIŽEK K., 1931: Die mährischen Arten der Dipterenfamilien Limoniidae und Cylindrotomidae. Arb. ent. Abt. Mähr. Landesmus., 207 pp., Brünn.

DALLA TORRE K., 1878: Entomologische Notizen aus dem Egerlande. Jahresber. naturhist. Ver. Lotos, 27:91—208.

FEKETE G., 1914: Diptera faunájához. Ber. Musealver. Com. Trencsén, 1914:89—93.

GOETGHEBUER M. & TONNOIR A., 1920-21: Catalogue raisonné des Tipulidae de Belgique. Bull. Soc. Ent. Belg., 2:104—112, 131—147, 3:47—58, 105—125.

KOWARZ F., 1894: Limnobiidae in: Catalogus insectorum faunae bohemicae. II. Fliegen (Diptera) Böhmens. 42 pp., Prag.

LACKSCHEWITZ P., 1928: Die palaearktischen Limnobiinen (Diptera) des Wiener Naturhistorischen Museums. Ann. Naturhist. Mus. Wien, 42:195—244.

LACKSCHEWITZ P., 1935: Neue Eriopterinen (Dipt. Nematoc.) aus dem Deutschen Entomologischen Institut. Naturhist. Maandbl., 24:9—14.

LACKSCHEWITZ P., 1940a: Die paläarktischen Rhamphidiinen und Eriopterinen (Diptera) des Wiener Naturhistorischen Museums. Ann. Naturhist. Mus. Wien, 50 (1939):1—67.

LACKSCHEWITZ P., 1940b: Die paläarktischen Limnophilinen, Anisomerinen und Pedicilinen (Diptera) des Wiener Naturhistorischen Museums. Ibid., 50 (1939): 68—122.

MANNHEIMS B., 1969: Die Limoniiden Ungarns (Diptera) nach der Sammlung des Ungarischen Naturwissenschaftlichen Museums. Fol. Ent. Hung. (series nova), 22:353—364.

MANNHEIMS B. & SAVČENKO E., 1973: Ergebnisse der zoologischen Forschungen von Dr. Z. Kaszab in der Mongolei, Nr. 304. Limoniidae (Diptera). Ann. Hist.-nat. Mus. Nat. Hung., 65:257—269.

- MENDL H., 1973: Limoniinen aus der Zoologischen Staatssammlung in München (Tipulidae, Diptera). Opusc. Zool., 1973 (Nr. 123):1—7.
- MENDL H., 1975a: Limoniinen aus dem nördlichen Allgäu (Diptera, Tipulidae). Naturwiss. Mitt. Kempten/Allgäu, 19:9—26.
- MENDL H., 1975b: Limoniinen aus dem oberen Fulda-Gebiet insbesondere um Schlitz (Diptera, Tipulidae). Ein Beitrag zur Kenntnis der Limoniinen-Fauna des deutschen Mittelgebirgsraumes (mit Anhang: Cylindrotomidae und Ptychopteridae). Beitr. Naturk. Osthessen, 1975 (Heft 9/10):183—206.
- MENDL H., 1977: Limoniden (Diptera Nematocera) aus dem Allgäu. I. Voralpengebiet. Mitt. Münch. Ent. Ges., 66:101—125.
- NIELSEN P., 1961: Ergebnisse der Deutschen Afghanistan-Expedition 1956 der Landessammlungen für Naturkunde Karlsruhe. Limoniidae (Diptera, Nematocera). Beitr. naturk. Forsch. SW-Deutschl., 19:305—307.
- NIELSEN P., 1962: The 3rd Danish expedition to central Asia. Zoological Results 30. Nematocera (Insecta) from Afghanistan. Vidensk. Medd. fra Dansk naturh. Foren., 124:165—169.
- NIELSEN P., 1963: Records and descriptions of Nematocera from Afghanistan (Contribution à l'étude de la faune d'Afghanistan Nr. 79). Stuttgart. Beitr. Naturk., 1963 (Nr. 118):1—8.
- OBENBERGER J., 1952: Krkonoše a jejich zvířena. 290 pp., Praha.
- RIEDEL M. P., 1918: Elephantomyia westwoodi Osten-Sacken (Tipulidae, Dipt.) aus Ungarn. Ann. Mus. Nat. Hung., 16:137—139.
- SAVČENKO E. N., 1972: Komary — limonidy (Diptera, Limoniidae), sobrannye sovetsko-mongolskimi zoologičeskimi ekspedicijami 1967—1969 gg. Nasekomye Mongolii, 1972 (vypusk 1):721—738.
- SAVČENKO E. N. & KRIVOLUCKAJA G. O., 1976: Komary — limonidy (Diptera, Limoniidae) južnych Kuril i južnogo Sachalina. 160 pp., Izdatel'stvo „Naukova dumka“, Kyjev.
- SAVČENKO E. N. & PARCHOMENKO S. I., 1974: Dq fauni komariv — limonid (Diptera, Limoniidae) Turkmenskoi RSR. Dopovidi AN URSR, 1974 (No.11): 1048—1051.
- STARÝ J., 1966: Einige Arten aus der Unterfamilie Limoniinae neu für die ČSSR (Diptera, Tipulidae). Acta ent. bohemoslov., 63:84—87.
- STARÝ J., 1968: Beitrag zur Kenntnis der Unterfamilie Limoniinae des Jeseníky-Gebirges (Tipulidae, Diptera). Acta Mus. Sil. (ser. A), 17:129—141.
- STARÝ J., 1969: Revision der Arten der Unterfamilie Limoniinae (Tipulidae, Diptera) aus den Sammlungen des Mährischen Museums in Brno mit besonderer Berücksichtigung der Fauna Mährens. Teil I.: Tribus Limoniini und Pediciini. Acta Mus. Mor. (sci. nat.), 54:131—160.
- STARÝ J., 1971a: Ormosia pirinensis sp. n. und Molophilus priapoides sp. n. — zwei neue europäische Limoniinen-Arten (Diptera, Tipulidae). Acta ent. bohemoslov., 68:95—99.
- STARÝ J., 1971b: Einige für Mähren neue oder wenig bekannte Limoniinen (Tipulidae, Diptera). Acta Mus. Sil. (ser. A), 20:69—84.
- STARÝ J., 1971c: Einige neue oder wenig bekannte Arten der Gattung Molophilus Curt. (Diptera, Tipulidae). Annot. zool. bot., Bratislava, 1971 (No. 70):1—12.
- STARÝ J., 1971d: Revision der Arten der Unterfamilie Limoniinae (Tipulidae, Diptera) aus den Sammlungen des Mährischen Museums in Brno mit besonderer Berücksichtigung der Fauna Mährens. Teil II.: Tribus Hexatomini und Eriopterini. Acta Mus. Mor. (sci. nat.), 55 (1970):133—194.
- STARÝ J., 1974a: Beitrag zur Kenntnis der Limoniinen Bulgariens (Diptera, Tipulidae). Ibid., 58 (1973):113—120.
- STARÝ J., 1974b: Nachträge und Berichtigungen zur Limoniinen-Fauna der Tschechoslowakei (Tipulidae, Diptera). Acta Mus. Sil. (ser. A), 23:123—143.

STARÝ J. & MARTINOVSKÝ J., 1969: Tiplicovití (Tipulidae, Diptera) Černovířského lesa u Olomouce. Práce odboru přír. věd Vlastivěd. ústavu v Olomouci, č. 14, 19 pp.

STARÝ J. & ROZKOŠNÝ R., 1970: Die slowakischen Arten der Unterfamilie Limoniinae (Tipulidae, Diptera). Ac. rer. natur. Mus. nat. Slov., Bratislava, 15 (1969):75—136.

THALHAMMER J., 1899: Diptera in: Fauna Regni Hungariae III. Arthropoda. 76 pp., Budapest.

THEOWALD Br., 1977: Die Tipuliden von Makaronesien (Insecta, Diptera, Tipulidae). Ein systematischer und zoogeographischer Beitrag zur Kenntnis von Inselfaunen. Beaufortia, 26:153—204.

TJEDER B., 1959: A synopsis of the Swedish Tipulidae. 2. Subfam. Limoniinae: tribe Pediciini. Opusc. Ent., 24:1—9.

VIMMER A., 1909: Seznam českého hmyzu dvojkřídlého. Čas. Čes. spol. ent., 6:37—49.

VIMMER A., 1913a: Seznam českého hmyzu dvoukřídlého. Entomologické příručky, 8, 99 pp., Praha.

VIMMER A., 1913b: Seznam českého hmyzu dvojkřídlého. Čas. Čes. spol. ent., 9:38—80.

VIMMER A., 1917: Doplnky k Vimmrovu seznamu českých Dipter. Ibid., 14:8—9.

VIMMER A., 1920: Diptera in: Komárek J. et al.: Fauna Doupovských hor. Čas. Mus. král. čes., 94:48—57, 94—103.

Summary

Faunistic notes on Limoniidae (Diptera) from Czechoslovakia

In the present paper some faunistic data on the species of the family *Limoniidae* (Diptera) are presented contributing to the knowledge of their distribution in this country and mostly representing additions to the fauna of some of the three main regions in Czechoslovakia (Bohemia, Moravia, Slovakia). Of the 35 species involved, 17 are recorded as new for Bohemia, 2 for Moravia and 6 for Slovakia. 1 species has been taken for the first time in both Bohemia and Moravia. The data on the other 9 species confirm their occurrence in the respective region from where only records published by previous authors were hitherto available.

The following species are newly recorded: **for Bohemia:** *Tricyphona schummelti* Edw., *Helius* (*Helius*) *flavus* (Walk.), *Paradelphomyia senilis* (Hal.), *Pseudolimnophila* (*Pseudolimnophila*) *lucorum* (Meig.), *Pilaria decolor* (Zett.), *Idioptera* (*Phylidorea*) *squalens* (Zett.), *Neolimnophila carteri* (Tonn.), *Crypteria* (*Crypteria*) *limnophiloides* Bergr., *Ormosia* (*Ormosia*) *depilata* Edw., *Cheilotrichia* (*Cheilotrichia*) *imbuta* (Meig.), *Molophilus* (*Molophilus*) *brevihamatus* Bang., *M. (M.) flavus* Goetgh., *M. (M.) griseus* (Meig.), *M. (M.) pleuralis* Meig., *M. (M.) priapus* Lacksch., *Gonomyia* (*Gonomyia*) *recta* Tonn., *Dicranomyia* (*Dicranomyia*) *luteipennis* Goeth., *D. (D.) sera* (Walk.); **for Moravia:** *Pilaria decolor* (Zett.), *Molophilus* (*Molophilus*) *carstensis* Starý, *Orimarga* (*Orimarga*) *attenuata* (Walk.); **for Slovakia:** *Ula* (*Ula*) *mollissima* Hal., *Dicranota* (*Paradicranota*) *simulans* Lacksch., *Hoplobasis* (*Parilisia*) *subalpina* (Bang.), *Molophilus* (*Molophilus*) *czizeki* Lacksch., *M. (M.) priapoides* Starý, *Dicranomyia* (*Dicranomyia*) *ornata* (Meig.).

Фаунистические заметки о семействе Limoniidae (Diptera) из Чехословакии

В настоящей статье приводятся некоторые сведения о видах семейства *Limoniidae* (Diptera) вносящие новые данные о их распространении в Чехословакии и являющиеся большей частью дополнениями к фауне некоторой из трех главных областей ЧССР (Чехия, Моравия, Словакия). Из 35 указанных видов, 17 приводится как новые для Чехии, 2 для Моравии и 6 для Словакии. Один вид собран впервые как в Моравии, так в Словакии. Сведения о остальных 9 видах подтверждают их появление в соответствующей области, откуда существовали до сих пор только опубликованные старшими авторами литературные данные.

Следующие виды указаны впервые; для Чехии: *Tricyphona schummeli* Edw., *Helius* (*Helius*) *flavus* (Walk.), *Paradelphomyia senilis* (Hal.), *Pseudolimnophila* (*Pseudolimnophila*) *lucorum* (Meig.), *Pilaria decolor* (Zett.), *Idioptera* (*Phylidorea*) *squalens* (Zett.), *Neolimnophila carteri* (Tonn.), *Crypteria* (*Crypteria*) *limnophiloides* Bergr., *Ormosia* (*Ormosia*) *depilata* Edw., *Cheilotrichia* (*Cheilotrichia*) *imbuta* (Meig.), *Molophilus* (*Molophilus*) *brevihamatus* Bang., *M. (M.) flavus* Goetgh., *M. (M.) griseus* (Meig.), *M. (M.) pleuralis* Meij., *M. (M.) priapus* Lackisch., *Gonomyia* (*Gonomyia*) *recta* Tonn., *Dicranomyia* (*Dicranomyia*) *luteipennis* Goetgh., *D. (D.) sera* (Walk.); для Моравии: *Pilaria decolor* (Zett.), *Molophilus* (*Molophilus*) *carstensis* Starý, *Orimarga* (*Orimarga*) *attenuata* (Walk.); для Словакии: *Ula* (*Ula*) *mollissima* Hal., *Dicranota* (*Paradicranota*) *simulans* Lackisch., *Hoplolabis* (*Parillisia*) *subalpina* (Bang.), *Molophilus* (*Molophilus*) *czizeki* Lackisch., *M. (M.) priapoides* Starý, *Dicranomyia* (*Dicranomyia*) *ornata* (Meig.).

Adresa autora: prom. biol. Jaroslav Starý, Krajské vlastivědné muzeum, nám. Republiky 5, 771 73 Olomouc.

Radomír Sládek — Jiří Zimák

VÝSKYT KŘEMEN-BARYTOVÉ ŽÍLY S CU-ZRUDNĚNÍM U MARŠÍKOVA (HRUBÝ JESENÍK)

Sobotínsko patří mezi mineralogicky nejvýznamnější oblasti Československa. Proslavilo se především četnými výskyty žil alpské parageneze a pegmatitů s berylnatými minerály; neméně je známo i řadou lokalit metamorfogenních minerálů ve svorech a metamorfovaných ultrabazikách. Tuto druhově i geneticky pestrrou nerostnou asociaci rozšiřuje nález křemen-barytové žíly s Cu-mineralizací, zjištěný R. Sládkem při terénním výzkumu pegmatitů v okolí Maršíkova v roce 1977. Tento typ mineralizace nebyl dosud na Sobotínsku zjištěn.

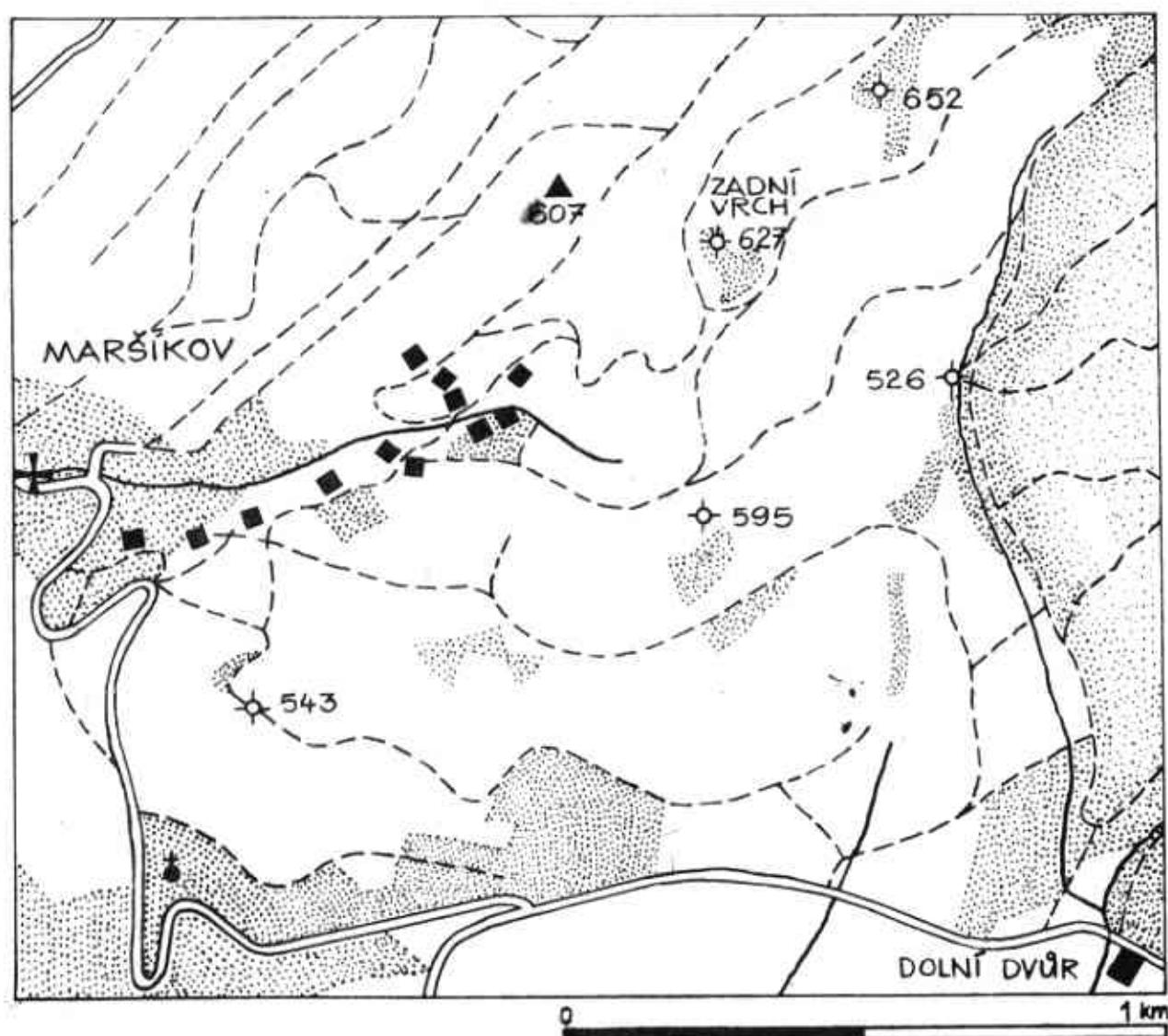
V předložené zprávě jsou shrnuty poznatky z terénního výzkumu, jakož i výsledky makroskopického a mikroskopického studia materiálů, provedeného na katedře mineralogie a petrografie PřF

UJEP v Brně J. Zimákem. Dokladový materiál v počtu 32 vzorků je uložen ve sbírkách KVMO, souborně evidován pod čís. přírůstků M-5/77, 16/78, 20/78, 22/78.

Geologické a petrografické poměry oblasti

Křemen-barytová žíla byla nalezena ve staré úvozové cestě asi 250 m jižně od Zadního vrchu (dř. Hinterberg, kóta 627 m), přibližně 1,2 km SSZ od Dolního dvora (dř. Niederhof) na západním okraji Vernířovic (viz mapka).

Bezprostřední okolí studované lokality tvoří komplex bazických hornin sobotínského amfibolitového masívu. F. KRETSCHMER (1911)

považuje horniny sobotínského masívu za metamorfovaná gabra a diority. Podle Z. POUBY (1962) horniny tohoto tělesa odpovídají hlubinným eruptivům a mohly by představovat kořeny devonského iniciálního vulkanismu, což je ve shodě i s názory V. BARTHA (1963). Nejhojněji zastoupenými horninami tohoto masívu jsou středně zrnité amfibolity a středně zrnité až hrubozrnné gabroamfibolity. V gabroamfibolitech jsou lokálně přítomna tělesa se symetrickou stavbou, na jejichž složení se směrem od jádra k okraji podílejí: krupník, mastková břidlice, aktinolitická břidlice a chloritická břidlice. Metamorfózou intermediárních intruzí vznikly meta-diority a amfibolické ruly.

Na sever od lokality vystupuje usměrněný granit Rudné hory, jenž intrudoval podél bukovického zlomu do desenských rul a bazických hornin sobotínského masívu. Kolem granitu se vytvořila v obou starších horninách úzká zóna migmatitizace (Z. POUBA, 1962).

S intruzí Rudné hory podle některých autorů (J. POKORNÝ—J. STANĚK, 1951; J. JANEČKA—J. SKÁCEL, 1957) souvisí vznik roje pegmatitových žil. Naproti tomu Z. POUBA (1962) tyto pegmatity nespojuje s intruzí Rudné hory, ale geneticky je řadí do stejného magmatického stadia hercynské orogeneze jako intruzi Rudné hory. Usměrněné a zvrásněné pegmatity klade do starší fáze a pegmatity neusměrněné, prorážející napříč variskými strukturami, do mladší fáze orogeneze.

Při generálním pohledu lze podle J. JANEČKY—J. SKÁCELA (1957) pozorovat kolem intruze Rudné hory horizontální zonálnost: nejvýše temperovanou zónu představuje již zmíněná pegmatitová fronta, za níž následuje zóna křemenných, event. ankeritových žil s chalkopyritem, nejnižší temperovaná je Pb-Zn-zóna, reprezentovaná podle obou autorů ložiskem Nová Ves u Rýmařova. Současné výzkumy však ukazují na složitější genetické poměry studované oblasti.

Mineralogická charakteristika žíly

Studovaná žíla nebyla zjištěna v přímém výchozu, ale jen v balvanech a úlomcích. Na její charakter lze proto usuzovat jen z tohoto materiálu. Ze vzorků, v nichž byla zastížena i boční hornina se dá rekonstruovat, že při kontaktu má žíla brekciovitou texturu — je tvořena úlomky hydrotermálně alterovaného amfibolitu, stmelelenými křemennou žilovinou. V okolí přeměněných úlomků amfibolitu bývá velmi hojně přítomen pyrit, tvořící hypidiomorfní až

idiomorfní krystaly, dosahující velikosti až 5 mm. Pyrit je vždy alespoň zčásti limonitizován. Postupnou přeměnu idiomorfních krystalů pyritu v limonit zachycuje obr. 1.

V křemenné žilovině se hojně vyskytují dutiny dvojího typu. Jedny vznikly úplným vyloužením tabulkovitých až čočkovitých krystalů blíže neurčitelného minerálu, snad karbonátu; druhým typem jsou perimorfózy křemene po skalenoebrických krystalech kalcitu, který byl při pozdějším vývoji žilné výplně zcela vyloužen. Na stěny těchto dutin někdy nasedá mladší křemen.

Centrální partie žíly se od okrajových liší texturně i mineralogicky. Zatímco v okrajových partiích převládají masívní textury, pro centrální partie jsou typické textury drúzovité. Žilovina je složena z křemene a z barytu, jenž zde tvoří až několikacentimetrové tabulkovité krystaly, které spolu často subparalelně srůstají a vytvářejí tak mohutné vějířovité agregáty. Na navětralých vzorcích bývají tyto agregáty rezavě zbarveny limonitovou hmotou, která jimi síťovitě prostupuje (obdobně jak uvádějí B. FOJT—J. SKÁCEL, 1965). Baryt koroduje starší křemen (obr. 2) a současně je korodován mladším křemenem II. Křemen II také žilkovitě proniká podél kontaktu tabulkovitých krystalů barytu i napříč jimi. Na puklině, probíhající křemen-barytovou žilovinou, byly zjištěny drobné, nepravidelné tabulky barytu, vzniklé patrně druhotným přemístěním.

V žilovině jsou četné drúzové dutiny, jejichž stěny tvoří až 1 cm velké krystaly křemene, omezené pouze plochami základních romboedrů. Uvedené plochy jsou většinou vyvinuty téměř rovnoměrně. V příčném řezu těmito krystaly lze pozorovat asi milimetrové zóny čirého křemene, střídající se s poněkud mocnějšími mléčně zakalenými zónami. Na křemen vzácně nasedají velké (až 2 cm) tabulkovité krystaly barytu, jež bývají perimorfovány tenkou vrstvičkou, složenou z drobných krystalků mladšího křemene. V jiných případech jsou stěny drúzových dutin pokryty drobnými krystalky křemene prizmatického habitu, v jejichž terminálním ukončení byly zjištěny pouze plochy základních romboedrů. Starší část, již tyto krystaly narůstají na podložku, bývá tvořena obecným křemenem, který plynule přechází do křišťálu, tvořícího ukončení krystalu. Méně často na stěny dutin nasedají kolomorfní agregáty světle šedého nebo šedomodrého chalcedonu (obr. 3).

Cu-mineralizace je na žíle reprezentována chalkopyritem, tvořícím drobná (až 3 mm velká) nepravidelná zrna, nehojně rozptýlená v křemen-barytové žilovině. Ze supergenních minerálů, vznikajících přeměnou chalkopyritu, je přítomen stilpnosiderit a malachit, mikroskopicky byl zjištěn covellín. Malachit tvoří nálety na puklinách, v dutinách jsou přítomny i drobné krystalky a jejich radiálně paprscité agregáty.

Na základě uvedených vztahů mezi minerály nelze přesně stanovit postavení pyritu a chalkopyritu ve schematu sukcese. S určitými rezervami lze však sukcesí hypogenního stadia naznačit tímto sledem: křemen I — pyrit — chalkopyrit — baryt — křemen II — chalcedon.

Považujeme za milou povinnost poděkovat doc. RNDr. B. Fojtovi, CSc., za připomínky, kterými přispěl při mineralogickém zhodnocení preparátů.

Z á v ě r

Předložená studie rozšiřuje údaje o projevech hydrotermální mineralizace ve východosudetské subprovincii sudetsko-moravské metalogenetické zóny (ve smyslu V. SATTRANA et al., 1966). Nově nalezená žíla proniká horninami sobotínského masívu (amfibolity) v blízkosti intruze Rudné hory, na níž by mohla být apomagmaticky vázána. Na mineralogickém složení žíly se podílí křemen, baryt (zastoupený v centrálních partiích žíly), pyrit (vázaný na úlomky hydrotermálně alterovaného amfibolitu), chalkopyrit, chalcedon, limonit (a stilpnosiderit), malachit a covellín. Na původní přítomnost karbonátu ukazují zjištěné perimorfózy křemene ve tvaru skalenodru.

Na základě výsledků mineralogického studia lze maršíkovskou žílu přirovnat k obdobnému výskytu v nedalekém Bohutíně (křemen-barytová žíla s Cu-mineralizací) nebo i ke vzdálenějšímu výskytu v Nýznerově v Rychlebských horách (křemenná žíla s barytem a karbonátem, zrudněná chalkopyritem, vzácně sfaleritem a galenitem).

L i t e r a t u r a :

BARTH V., 1963: Variský geosynklinální vulkanismus v Hrubém a Nízkém Jeseníku a jeho vztahy k tektonice. — Acta Univ. Palack. Olomucensis. Fac. Rer. Nat. Tom. 10 (1963), str. 5—117.

FOJT B.—SKÁCEL J., 1965: Výskyt cinnabaritu u Jindřichova ve Slezsku. — Věstník ÚUG, roč. 40 (1965), čís. 6, str. 449—452.

JANEČKA J.—SKÁCEL J., 1957: Impregnační ložiska barevných kovů v Jeseníkách. — Sbor. Vlast. úst. v Olomouci, A IV (1956-58), str. 89—100.

KRETSCHMER F., 1911: Das metamorphe Diorit- und Gabbromassiv in der Umgebung von Zöptau (Mähren). — Jb. d. geol. Reichsanst., Bd. 61 (1911), str. 53—179.

KRUŽA T., PADĚRA K., POUBA Z., SLÁDEK R., 1968: Die Mineralienparagenese in dem mittleren Teile des Altvatergebirges (Hrubý Jeseník, ČSSR). Čas. Mor. musea, vědy přír., roč. 53, str. 5—80.

KRUŽA T., 1978: Příspěvky k moravské topografické mineralogii XV. — Čas. Mor. mus., vědy přír., roč. 63, str. 29—48.

POKORNÝ J.—STANĚK J., 1951: Berylový pegmatit ze Scheibengraben u Maršíkova. — Práce Moravskoslezské akademie věd přírodních. Tom. 23, Fasc. 11, sešit 7, rok 1951, str. 247—258.

POUBA Z., 1962: Vysvětlivky k přehledné geologické mapě ČSSR 1:200 000. List M — 33 — XVIII Jeseník.

SATTRAN V. et al., 1966: Problémy metalogeneze Českého masívu. — Sborník geol. věd, řada LG, sv. 8 (1966), str. 7—112.

SVOBODA J. et al., 1964: Regionální geologie ČSSR. Díl I: Český masív. Sv. 1 — Krystalinikum.

Zusammenfassung

Die vorgelegte Studie erweitert die Angaben über Erscheinungen einer hydrothermalen Mineralisation in der ostsudetischen Einheit (Silesikum) des Böhmisches Massivs. Der neu aufgefundene Baryt-Quarzgang durchbricht die metamorphisierte Tiefengesteine des Amphibolit-Massivs von Sobotín (Zöptau) in der Nähe von Granitintrusion am Rudná hora (Erzberg), mit welcher er apomagmatisch verknüpft sein könnte. An der mineralogischen Zusammensetzung des Ganges beteiligt sich Quarz, Baryt (vertreten in Zentralpartien des Ganges), Pyrit (gebunden an die Bruchstücke des hydrothermal alterierten Amphibolits), Chalkopyrit, Chalcedon, Limonit (u. Stilpnosiderit), Malachit und Covellin. Auf die ursprüngliche Anwesenheit von Karbonat deuten Perimorphosen von Quarz, die in skalenoeidrischer Form festgestellt wurden.

Auf Grund der Ergebnisse unseres mineralogischen Studiums lässt sich beschriebener Gang von Maršikov (Marschendorf) mit einem analogen Vorkommen in unweit gelegenen Bohutín (Quarz-Barytgang mit Cu-Mineralisation) vergleichen, sowie auch mit dem etwas entlegenen Vorkommen von Nýznerov in Rychlebské hory (Reichensteiner Gebirge), wo sich ein Quarzgang mit Baryt und Karbonat befindet. Dieser Gang weist Mehrgehalt an Chalkopyrit sowie auch selteneren Sphalerit und Galenit auf.

Das Belegematerial ist in der mineralogisch-petrographischen Abteilung KVMO aufbewahrt.

Drobné zprávy

+ Jan Kabelík

Vzpomínka na Rudolfa Pelíška

V letošním roce uplynulo 15 let od smrti (25. ledna 1964) Rudolfa Pelíška, školního inspektora, učitele váženého pedagoga a význačné kulturní osobnosti Olomouce. Zemřel slabostí srdce dva dny po oslavě svých osmdesátin.

R. Pelíšek se narodil 22. ledna 1884 ve Svitávce u Boskovic. Maturoval r. 1902 na učitelském ústavu v Brně a o 5 let později dosáhl způsobilosti pro vyučování přírodopisu, matematiky a fyziky na měšťance. Od r. 1910 byl cvičným učitelem na učitelském ústavu v Brně. Roku 1917 získal titul profesora a byl jmenován inspektorem na Uherskobrodsku. Pak přesídlil (1920) do Olomouce a zapsal se zde nezapomenutelně jak do školního, tak do kulturního života tohoto města.

Jako inspektor usíloval hlavně o to, aby se učitelé stále jako pedagogové ve svém oboru vzdělávali. K tomu sloužily i jeho knižní publikace, které vyšly hlavně v Olomouci a v Brně, vedle mnoha drobných zpráv a sdělení v denním i odborném tisku. Nelze tu nevzpomínat též časopisu „Tvořivá škola“, který spolu s Richardem Rosou založili r. 1925, který pak po 5 let vedl. Pelíšek byl i dovedný kreslíř a tuto schopnost uplatňoval i ve svých publikacích. Úplný seznam jeho prací ještě čeká na odborné zpracování.

Velmi bohatá byla spolková činnost Pelíškova v mnoha pokrokových a odborných organizacích. Je proto pochopitelné, že po vpádu nacistů byl zatčen a rok vězněn ve Štěpánově, poté v Dachau a nakonec v Buchenwaldu.

V posledních letech (již několik roků před důchodem) sbíral prameny k životopisu J. E. Purkyně; s mravenčí pílí shromažďoval, pořádal a opatroval spisy a dokumenty týkající se J. E. Purkyně. Později byly pak tyto archiválie uloženy v Památníku na Strahově.

Z osobních vzpomínek bych uvedl Pelíškovu zkušenost, týkající se hygieny učeben. Velmi rád totiž viděl v učebně ozdobnou kapradinu netík, která je citlivým indikátorem čistého ovzduší. Vzpomínám na Pelíškova vyprávění z dob jeho „inspektorování“ zejména v oblasti Uherského Brodu, která dokládala primitivní poměry té doby ve školství.

Ušlechtilá osoba Rudolfa Pelíška a celé jeho dílo zasluhuje naší vzpomínky a díky.

Jaroslav Ku p k a

Několik mykologických poznámek

Houžovec hlemýžďovitý (*Lentinellus cochleatus* (PERS ex FR.) P. KARST). Tento druh patří obecně k vzácnějším druhům, ač v některých krajích bývá hojnější, ovšem jen v některých letech; tuto zkušenost mi potvrdil též ing. J. Kuthan, který jej našel na více místech (1977), ačkoli jiná léta není zde k nalezení. Z našeho regionu jsou dva nálezy z lesa Doubravy, jednak u železniční trati k Moravičanům v houštině lípového podrostu (Forstová) a poblíže okraje lesa k Úsovu (Švarc). Také já jsem tento druh v lese Doubrava našel, a to po dvakrát v měsíci srpnu, vždy na starých pařezech. Nález ověřil Ing. K. Kunc (Praha), doklad se nalézá ve sbírce na pedagogické fakultě UP v Olomouci.

Vlčí mléko velké (*Brefeldia maxima* (Fr. RIESEN/STÄUBLING). Tento nápadný druh (pro jeho velikost a tvar) jsem našel v dutině staré lípy v uničovském parku, celkem dva kusy. Poté ještě jednou v dutině větve jírovce v aleji za uničovským parkem; obě místa jsou vzdálena od sebe asi 500 m.

Rosolovec červený (*Tremiscus helvelloides* (DC. ex PERS/DONK). Další z vzácnějších druhů hub. Roste výhradně na vápencovém podkladě. Poprvé jsem našel pěknou skupinu šesti lososově červených plodnic dne 12. 9. 1960 na vápencovém území za léčebnou Paseka. Rostly na dřevě překrytém zčásti zemí, na svahu v místech kudy stékala dešťová voda ze silničního příkopu. Nález ověřil Ing. K. Kříž (Brno). Lokalitu navštěvují téměř každoročně, ale už jsem tento druh zde nenašel.

Pečárka zahradní (*Agaricus hortensis* (COOKE/PILÁT). Tato houba se vyskytuje na černoze (Hamplův háječek) u Střelice, na Vystříbře nad Lazcem u Uničova. Nebyvá jí mnoho, vždy jen několik kusů, a to v době výskytu májovek. Na podobných stanovištích, ale spíše kompostových se vyskytuje ještě rannější druh pečárka dvouvýtrusná, *Agaricus bisporus*. Poznávacím znakem pro pečárku zahradní je především rovný třen, dole jen zaoblený a červenavě zabarvený dužniny u špičky třeně uprostřed klobouku. Je příjemné vůně a patří k velmi dobrým jedlým houbám.

Suchohřib žlutomasý velký (*Xerocomus chrysenteron* var. *robustus*). Kromě běžných odrůd suchohřibu žlutomasého, známých pod lidovými názvy babka nebo sameťáček, které rostou prakticky v celém lese Doubravě, se u Střelice vyskytuje hřib žlutomasý velký; roste však jen v jedné části lesa s řidším stromovým krytem na plochách otevřených slunci a dešti. Podle svých záznamů jsem jej zde sbíral vždy v pozdním podzimu — 10. října 1971, 7. října 1972, 8. října 1977; často už je listí se stromů opadalo a nad poměrně silnou vrstvou spadlého listí svítí purpurově červené klobouky tohoto druhu. Od ostatních žlutomasých hřibů se odlišuje právě svou velikostí a pevnější konsistencí. Jinak ovšem jsou hříby žlutomasé značně rozdílné ve zbarvení podle stanoviště a skladby půdy; na vápencovém podkladu u Mladče nad jeskyněmi měly exempláře třeně do 2/3 tmavě hnědý a pak světle žlutý stejné barvy jako klobouk. Uvedená odrůda suchohřibu bývá málo červivá.

Texty k obrázkům na obálce
(K článku R. Sládka—J. Zimáka):

Obr. 1. Přeměna hypidiomorfních až idiomorfních zrn pyritu v limonit; nábrus, zvětšeno 80X.

Obr. 2. Zatlačování křemene I barytem; výbrus, nikoly poněkud rozkříženy, zvětšeno 150X.

Obr. 3. Kolomorfní agregát chalcedonu nasedajícího na křemen; nikoly zkříženy, zvětšeno 20X.

Obr. 4. Agregát tabulkovitých krystalů barytu narůstajících na křemen I. Vzor z centrální partie žíly; nepatrně zmenšeno.

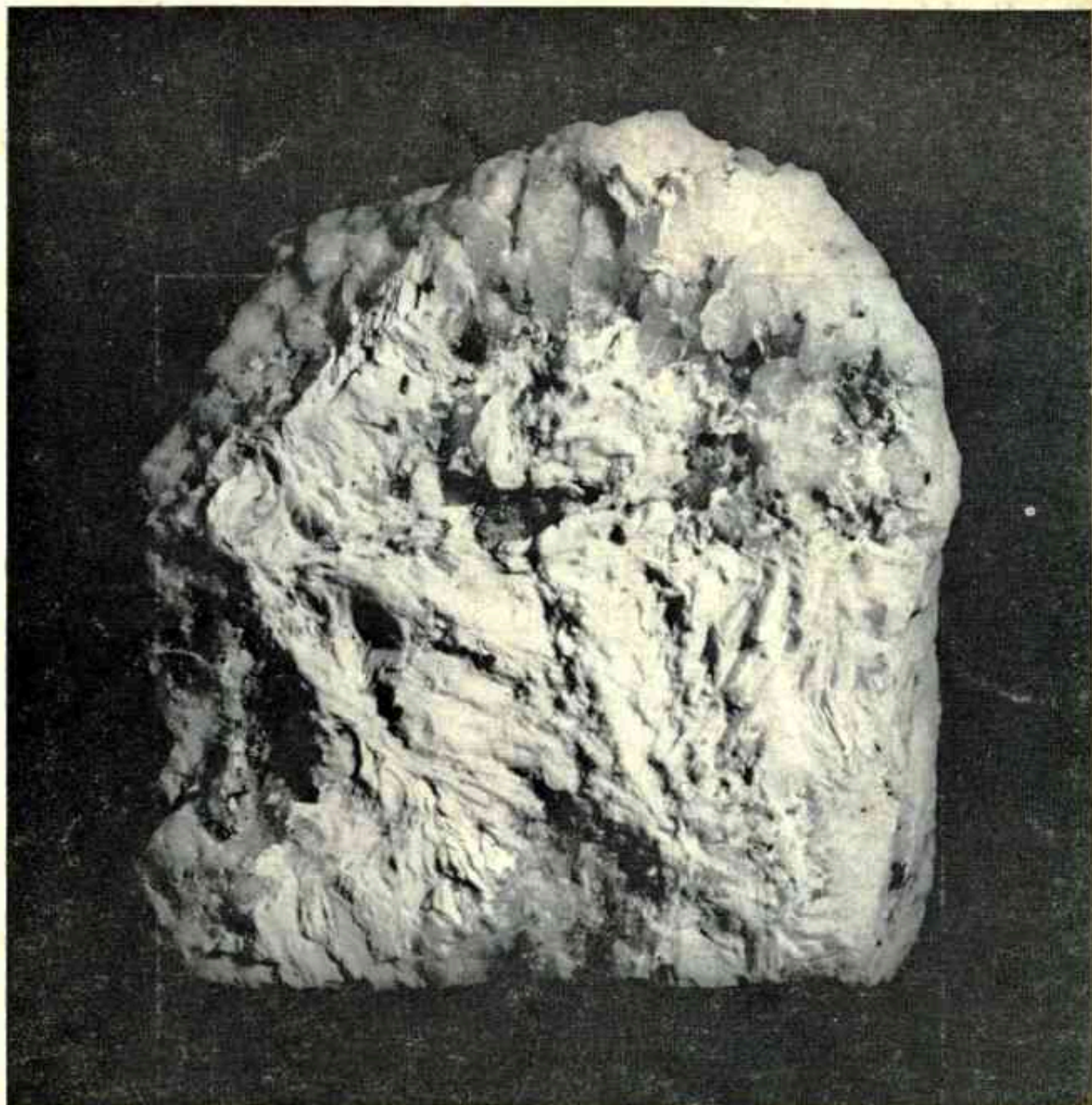
Zprávy Krajského vlastivědného muzea v Olomouci, č. 199. Vydalo Krajské vlastivědné muzeum v Olomouci, nám. Republiky 5/6. Odpovědný redaktor dr. Bohumil Šula. Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., závod 11, tř. Lidových milicí 5, Olomouc.

Rukopis odevzdán do tisku 1. srpna 1979.

© Krajské vlastivědné muzeum Olomouc.

Reg. zn. — RM 134.

OBSAH:

J. STARÝ, Faunistické poznámky o druzích čeledi Limoniidae (Diptera v Československu	1
R. SLÁDEK—J. ZIMÁK, Výskyt křemen-barytové žíly s Cu-zrudněním u Maršíkova (Hrubý Jeseník)	16
J. Kabelík, Vzpomínka na Rudolfa Pelíška	22
J. Kupka, Několik mykologických poznámek	22